

Checklista mot skräppa i ekologisk klöverfröodling

Skräppa det värsta ogräset

Sverige är världens största producent av ekologiskt klöverfrö. Skräppa är det värsta ogräset i rödklöverfröodlingen, medan till exempel bergssyra kan ställa till stora problem i vit- och alsikeklöverfröodlingen. En (1) skräppaplanta per hektar kan äventyra certifieringen! En skräppaplanta kan producera 4 000 frön som kan ligga mer än 20 år i marken.

Fröskräppor kräver en öppen yta stor som ett tefat för att kunna gro. En kraftig insädd minskar därför avsevärt risken för skräppor. Foto: Tore Dahlquist, Lantmännen SW Seed

Certifieringsregler

För att en vara ska få säljas som utsäde krävs att den är godkänd enligt certifieringsreglerna. För bruksutsäde av klöverfrö gäller att grobarheten måste vara minst 80 procent. Det krävs 97 procent rent frö och förekomsten av andra arter får vara maximalt totalt 1,5 viktsprocent och av en enskild art maximalt 1,0 viktsprocent.

Dessutom finns det extra krav på hur mycket skräppa och syra (*Rumex* spp.) som får förekomma. I klöver är det maximalt 10 rumexfrön per 50 gram frö som får finnas i ett rensat parti av bruksutsäde. 50 gram rödklöver är cirka 15–30 000 rödklöverfrön!

Om det finns 10 rumexfrön per 50 gram klöverfrö vid certifieringsanalysen görs ett prisavdrag på 5 procent på grundpriset för klöver. Med ett klöverpris som varierar från 20 till 70 kronor/kg, beroende på sort och odlingsform, blir ett avdrag på 5 procent kännbart. Det motiverar mycket väl en extra insats för att bekämpa eventuell skräppa i fältet.

Skräppan är ett gissel i rödklöverfröodlingen. Foto: Tore Dahlquist, Lantmännen SW Seed

Ta ett helhetsgrepp

Här presenteras en checklista där du får tips om hur du minskar problemen med skräppa. Det krävs ett helhetsgrepp för att lösa problemet – en kombination av förebyggande åtgärder och bekämpning är nödvändig. Observera att radhackning och ogräsharvning inte har någon större effekt mot vara sig rotskräppor eller fröskräppor.

Checklista mot skräppa i ekologisk klöverfrödling

Frågor	Åtgärder och kommentarer
Är jorden i god kultur?	Lågt pH, dålig dränering och dålig markstruktur gynnar skräppa.
Har växtföljden minst två års öppet bruk och åtminstone ett år med höstsådda grödor?	Skräppans pålrötter bekämpas effektivt av två års öppet bruk. Höstsådda grödor, speciellt råg och väletablerad höstraps, minskar risken för fröskräppa. Exempel på växtföljder: <ul style="list-style-type: none"> • Vårstråsäd med insådd • Rödklöverfrö • Höst eller vårvete • Råg • Åkerböna eller ärt
Är stubbearbetning och plöjning noggrant genomförda?	Stubbearbetning på hösten är nödvändig vid vårplöjning. Inled vallbrott med stubbearbetning. Plöj djupt och jämnt. Det är viktigt att skräppans rötter blir ordentligt nedplöjda.
Gynnas insådden av klöverfrö tillräckligt?	En kraftig insådd minskar risken för att fröskräppor etablerar sig i vallen: <ul style="list-style-type: none"> • etablera klöver i vårstråsäd • så skyddsgrödan på 24 cm radavstånd • så klöver på 12 cm radavstånd om du inte radhackar • undvik liggsäd i skyddsgrödan • välj en skyddsgröda som skördas tidigt • putsa stubben direkt efter skörd av skyddsgrödan
Putasas rök- och vitklöver i slutet av maj skördeåret?	En putsning hämmar skräppor och andra ogräs mer än den hämmar rök- och vitklöver. Putsa dock inte vid torka. Alsikeklöver bör inte putsas.
Grävs skräppor i fält och åkerkant upp?	Ta bort de översta cirka 10 cm av pålroten så att skräppan inte skjuter nya skott. Det är speciellt viktigt att gräva upp skräppor i fält och åkerkant under insåningsåret, fröskördeåret och i fält med trindsäd. Åkerböna, ärt och lupin konkurrerar dåligt med rotogräs.
Förebyggs problem med skräppa i andra grödor på gården?	<ul style="list-style-type: none"> • gynna insådd av vall och gräsfrö på samma sätt som klöverfröinsådden • lagra inte ensilagebalar på fält där du senare ska skörda frö • tilläggsutfodra endast på vallar som ska brytas • vallar på åkermark bör inte ligga kvar mer än 3 år • undvik betessläpp på insådder och förstaårvallar. Grässvålen får lätt trampskador av fullvuxna nötkreatur • i slåttervallar får man minst problem med överlevande skräppafrö i fodret vid tidig vallskörd och ensilering och störst problem vid höskörd • fårbeta ger färre skräppor än kobete
Kan det förekomma skräppafrö i inköpt nötflyt?	Många ekologiska fröodlare använder nötflyt från egna djur eller andras djur. Vallhanteringen på gården som levererar nötflyten är viktig.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden